

Dames en heren

In het begin van de 15de eeuw, tijdens een Frans-Engelse oorlog , waarin Jeane d'Arc Orleans wist te ontzetten , werd La Rochelle, aan de Franse westkust, langdurig belegerd. Toen de nood het hoogst was werd de stad ontzet door de mannen van achter het moeras 'les jonquires' . Later zouden leden van deze familie als hugenoten naar Nederland zijn gekomen. dus geen Italiaans bloed zoals altijd in onze familie gezegd werd , maar , onder voorbehoud, Frans.

Bastiaan Jongerius , geboren 1821 te Utrecht had vijf zonen, Hermanus [de blauwe], Bastianus [de sok] , Michiel[de bril] , Nicolaas [kromneus] en Bernardus [de beer]. ' De sok' is onze overgrootvader en de opa van Truus en Let en ' de beer' is de overgrootvader van Agnes en Hella.

Jan Jongerius werd 1888 geboren te Jutphaas in een echt tuindersgezin. In 1914 trouwt hij met Henrika Cornelia van Kraay. zijn vader had ook een groentezaak en na het verlaten van de lagere school begon hij daar aan zijn werkzame leven. In die tijd leverde hij groenten en later stro en hooi aan de kazernes in en rond Utrecht.

In 1921 komt hij in aanraking met mister Waterbury van de firma Texaco en in 1924 opent hij de eerste Texacopomp in Nederland. door relaties komt hij in contact met mister wismeyer van Ford die Jan Jongerius de vacant geworden

dealerplaats in Utrecht aanbood en in maart 1935 wordt de NV Jongerius opgericht.

Hij bereisde vrijwel geheel Europa en in 1937 bezoekt hij Algiers en vanuit daar maakte hij een autotocht door midden- Afrika. in 1938 vertrekt hij naar de VS. om de Fordfabrieken te bezoeken en doet daar zijn ideeën op voor het prachtige woonhuis, kantoor en tuin, de nieuwe Bastiaanshof, voor welk behoud wij hier nu samen zijn.

Een bijzondere man Jan Jongerius. Zonder enig noemenswaardig onderwijs slaagt hij erin om in een beperkt aantal jaren in de crisistijd een enorm imperium uit de grond te stampen, daarbij zijn sociale plichten naar zijn omgeving niet vergetend. Ik heb organisatieschema's in de archieven gezien waarop menig hedendaagse directeur jaloers zou zijn. meer dan 500 man personeel waren in dienst van de ondernemingen. Jan Jongerius was in hart en nieren een katholiek. Tien kinderen telde het gezin. Jos, de oudste werd missionaris in Tanzania ,Zijn zus Lettie volgde hem als missiezuster naar dit prachtige land. zus Hennie werd kloosterzuster en broer Wim, na kapelaan, pastoor van de parochie in Zutphen. Jan Jongerius heeft buitengewone verdiensten gehad voor de kerk als lid van de r.k. kerkbestuur en van de Vincentiusvereniging van de st. Antoniusparochie, zijn werk in de grondexploitatie voor het kerkbestuur in Oog in Al (Dominicuskerk) en Vleutenseweg (Gerardus-Majellakerk) .

Nooit wordt er tevergeefs een beroep gedaan op zijn mildadigheid. Hij geeft ontzettend veel aan de armen, steunt priesterstudenten, helpt behoeftige zakenmensen, die door de tijdsomstandigheden in de moeilijkheden zijn geraakt en bekostigt voor de st. Antonius en de st. Gerardus- Majella parochie een kledingsmagazijn voor de arme mensen , schoenen, onderkleding,slopen, lakens,dekens, babygoed en ook bovenkleding kunnen bekomen. Jan Jongerius, de pater familias , het gefortuneerde weldoener type van het rijk roomse leven uit die periode wordt in 1939, op voordracht van koningin Wilhelmina en kardinaal De Jong, door de paus onderscheiden met de orde van Gregorius de grote. De orde kent drie graden, die van ridder, commandeur en grootkruis (hij wordt ridder). Op een levensgroot schilderij te zien op de tentoonstelling in het Aortagebouw is hij in vol ornaat te bewonderen.

Ik moet eerlijk bekennen dat ik me niet aan de indruk kan onttrekken dat hij wel een, net zo als zijn beste vriend Frans van Seumeren mijn andere grootvader , een dominante en eerzuchtige persoonlijkheid was, waarbij de geneugten van het leven, zoals het roken van dikke sigaren en het drinken van uitstekende alcoholische versnaperingen niet ontbraken, zoals blijkt uit een gemaakte fotoreportage uit die tijd, ook te bewonderen op de tentoonstelling. In 1939 werd er een groot feest gegeven ter gelegenheid van hun 25 jarige bruiloft. De foto reportage geeft een prachtig beeld van de rijke katholieke zakenman en zijn familie en vrienden . Het woonhuis en de fabriekshallen zien er uit als een decor van een hollywoodfilm met mondaine dames en vrolijke jongemannen in dure auto's.

10 mei 1940 breekt de tweede wereldoorlog uit en het leven neemt een compleet andere wending. De Duitsers vorderen de middenhal van de familie en zelfs de Jongeriussen mochten daar niet komen.

In 1941 stierf Jan Jongerius op 52 jarige leeftijd en ome Co nam de leiding over. Tijdens de oorlog daverde de Utrechtse lucht van het geronk van vliegtuigmotoren die in de fabriek gereviseerd werden. Terwijl boven op de werkvloer volop gewerkt werd, helaas in opdracht van de bezetter, waardoor in ieder geval het personeel in Utrecht en omgeving bij hun gezinnen kon blijven, bevond zich in de kelder, onder de montage hal waar de Duitsers werkten, het hoofdkwartier van de illegale vervalsingcentrale van de verzetsgroep 'de kappe' onder leiding van "Otto" een politieman uit De Meern. Deze verzetsgroep verloor tijdens de oorlog acht van zijn dertien leden.

Ome Co rekwireerde schepen vol levensmiddelen voor zijn mensen en de vrachtauto's van Jongerius vervoerden, buiten alle kinderen die naar het Noorden gebracht werden 122 maal wapens en munitie voor de illegaliteit. De 123^e vloog in de lucht. Een monument opgericht door het personeel van Jan Jongerius NV, herinnert aan deze gebeurtenis waarbij drie persoonsleden om het leven kwamen. Tevens worden twee mensen herdacht die tijdens een bombardement op de fabriek op 4 november 1944 omgekomen zijn.

Na de oorlog gaat het snel bergafwaarts met de onderneming. Het werd niet in dank afgenomen dat er tijdens de oorlog vliegtuigmotoren voor de bezetter gereviseerd werden. Al snel bleek, na diverse petitie van bekenden dat de fabriek tijdens de oorlog een dekmantel voor verzetsactiviteiten was geweest. Ondanks een order van 15 miljoen gulden van de Amerikanen, een enorm bedrag in die tijd, voor 500 ultramoderne caravans werd faillissement aangevraagd. De toenmalige minister van sociale zaken laat een dringend telegram van K.A.B. en C.N.V.. meer dan een maand liggen om vervolgens te antwoorden dat er geen reden voor een bezoek is. Er circuleert onder de vroegere werkers in het bedrijf slechts één antwoord, 'barbertje moest hangen'. Als alle vorderingen in het faillissement Jan Jongerius NV zijn voldaan, rekening houdende dat verkoop-wegens-liquidatie zich bepaald ongunstig verhoudt tot de werkelijke waarde, blijkt dat er nog meer dan een half miljoen gulden overblijft. Een schande, herkenbaar voor degenen die ooit de film *Schindler's list* gezien hebben.

Maar goed, los van de architectonische waarde, kunt u zich voorstellen dat wij als familie Jongerius ongelofelijk veel emotionele waarde hechten aan het complex. De stichting 'Vrienden van het Jongeriuscomplex' is dan ook bereid financieel zijn nek uit te steken om, wanneer de mogelijkheid ons geboden wordt, tegen redelijke voorwaarden het complex, zijnde woonhuis, kantoor en tuin aan te kopen en in zijn oude glorie te herstellen.

Ik dank u voor uw aandacht,

Frans van Seumeren, kleinkind van Jan Jongerius.